

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1942 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner angående skatt å vissa slag av veckotidningar.

Till bevillningsutskottet hava hänvisats följande motioner, angående skatt å vissa slag av veckotidningar, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 70 i första kammaren av herr *Björck* m. fl. och nr 145 i andra kammaren av herr *Svensson* i Ljungskile m. fl., vari hemställts, »att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om skatt på illustrerade och kolorerade veckotidningar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda», samt

2) motionen nr 68 i andra kammaren av herr *Wiberg* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag om beskattning av vissa tidskrifter skyndsammast förelägges riksdagen».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

I anledning av ovannämnda motioner har till utskottet inkommit en skrivelse från svenska tidningsutgivareföreningen.

I två vid 1940 års lagtima riksdag väckta likalydande motioner I: 112 och II: 130 hemställdes, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t tackes utreda huruvida icke vissa slag av veckotidningar och övriga med dem jämförliga äro av den natur, att desamma böra beläggas med skatt, samt för riksdagen framlägga förslag härom». Berörda motioner lämnades av riksdagen på hemställan av samma års bevillningsutskott utan åtgärd. Till stöd för sin hemställan anförde utskottet i sitt i anledning av motionerna avgivna betänkande, nr 44, följande:

»I likhet med motionärerna anser utskottet att i nuvarande statsfinansiella läge skäl tala för en beskattning av de i motionerna åsyftade tidskrifterna. Enligt vad utskottet inhämtat är emellertid frågan om nya indirekta skatter för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet finner att frågan om skatt å nämnda tidskrifter därvid bör tagas under övervägande. Under sådana förhållanden anser utskottet någon åtgärd i anledning av motionerna icke nu böra vidtagas.»

I proposition nr 3 till 1940 års urtima riksdag med förslag till förordning om allmän omsättningskatt voro tidningar och tidskrifter ej undantagna från

skatteplikt till allmän omsättningsskatt. Emellertid yrkades i ett flertal motioner och till utskottet inkomna skrifter skattefrihet för olika slag av tidningar och tidskrifter. Första särskilda utskottet föreslog i sitt utlåtande, nr 10, att inom riket tryckta tidningar och tidskrifter skulle undantagas från skatteplikt till omsättningsskatt. Till stöd härför anförde utskottet bland annat följande:

»Av den utredning, som framlagts till stöd för detta yrkande, har utskottet bibringats den uppfattningen att här föreligger ett fall, där en omsättningsbeskattning efter föreslagna linjer komme att medföra större praktiska olägenheter än om dessa tryckalster befriades från beskattning i denna form. Detta sammanhänger med de säregna förhållanden, som förekomma vid denna försäljning och speciellt vid lösnummerförsäljningen. Däremot kan utskottet icke finna tillräckliga skäl föreligga att här medgiva frihet från varje beskattning, och utskottet förutsätter därför, att för tidningarnas och tidskrifternas vidkommande i stället för omsättningsskatten genomföres en beskattning av motsvarande storleksordning men i en för detta område mera lämpad form. Utskottet är icke i tillfälle att framlägga något utformat förslag till dylik beskattning, men av undersökningar, som utskottet låtit verkställa, har utskottet trots sig finna, att en enkel och tillfredsställande lösning står att vinna genom accisbeläggning av tidnings- och tidskriftspapperet. Enligt utskottets mening bör denna fråga göras till föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg och förslag i ämnet snarast framläggas för riksdagen. Då en pappersaccis kommer att drabba endast här i riket tryckta tidningar och tidskrifter, bör den nu förordade befrielsen från omsättningsskatt tydligen erhålla motsvarande begränsning.»

Riksdagen, som godkände utskottets utlåtande, anhöll på hemställan av utskottet tillika i skrivelse, nr 79, till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående accis å sådant papper, som användes vid tryckning här i riket av tidningar och tidskrifter och därvid beakta vad i oförmälda utlåtande anförts samt för riksdagen snarast framlägga det förslag, som kunde av utredningen föränledas.

I de nu föreliggande likalydande motionerna I: 70 och II: 145 har anförts bland annat, att endast de illustrerade och kolorerade veckotidningarna borde ifrågakomma vid den åsyftade beskattningen. Därvid avsågo motionärerna främst tidskrifter för nöjes- och förströelseläsning. Ehuru flera av dessa till sitt innehåll stode på ett högt plan, funnes å andra sidan många med underhaltigt innehåll. Kunde en beskattning av dessa underhaltiga alster i någon mån minska deras upplagor, vore detta enbart en vinst, ur moralisk synpunkt. Skatten syntes lämpligen böra erläggas av försäljarna månads- eller kvartalsvis i efterskott.

I motionen II: 68 har framhållits, att den nuvarande hejdlösa konsumtionen av veckotidskrifter vore ett minst lika viktigt moment som filmen i den andliga förflackning, som alltmer börjat anses som en allvarlig fara för vårt folks andliga utveckling. Ur denna synpunkt vore den inskränkning i tidskriftsläsandet, som en beskattning med åtföljande prisförhöjning skulle kunna medföra, endast av godo. Enligt motionärernas mening borde i förvärvssyfte utgiven tidskrift, som riktade sig till allmänheten och vars innehåll helt eller

delvis avsåge att bereda läsaren förströelse, i princip beläggas med skatt. Från skatteplikt borde undantagas tidskrifter, som tillhandahöllos gratis eller mot så låg avgift att någon förtjänst uppenbarligen icke kunde uppstå. Vidare borde från skatteplikt undantagas religiösa, vetenskapliga, politiska och sociala tidskrifter samt sådana tidskrifter, som vore att anse såsom föreningsorgan eller facklitteratur i egentlig mening. Då emellertid åtskilliga gränfall måste uppkomma, vore det önskvärt, att bedömandet av frågan om skattskyldigheten kunde överlämnas åt en särskild nämnd med uppgift att avgöra vilka tidskrifter, som skulle beläggas med skatt. Av de genom en tidskriftsskatt inflytande medlen borde en del, förslagsvis hälften, bilda en särskild fond att användas för främjande av ungdomsvård samt vetenskap och forskning.

Svenska tidningsutgivareföreningen har i sin ovannämnda till utskottet inkomna skrivelse hemställt, att ifrågavarande motioner icke måtte föranleda någon åtgärd. Till stöd härför har anförts bland annat, att den veckopress, som motionärerna ville beskatta, icke med fog kunde sägas vara skadlig för folkets moral och andliga utveckling, att, även om så till någon del skulle vara förhållandet, en beskattning av veckopressen i varje fall ej vore ägnad att därutinnan åstadkomma en förbättring samt att de ekonomiska verkningarna av den föreslagna beskattningen med säkerhet skulle bli ödesdigra för veckopressen.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har 1940 års urtima riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående accis å sådant papper, som användes vid tryckning här i riket av tidningar och tidskrifter, samt framläggande av det förslag, som kunde föranledas av denna utredning. Enligt vad utskottet inhämtat har i anledning av nämnda riksdagsskrivelse inom finansdepartementet verkställts utredning rörande frågan om accisbeläggning av tidnings- och tidskriftspapper, vilken utrednings resultat sammanfattats i en den 14 maj 1941 dagtecknad promemoria. Därvid har jämväl utarbetats utkast till förordning om pappersaccis av innebörd, att vid tryckning inom riket av periodisk skrift skulle för det därvid begagnade papperet erläggas accis, utgörande 15 procent av köpeskillingen för papperet. Erläggandet av accisen skulle ankomma på tryckeriföretagen och överinseendet å kontrollen över accisen handhas av kontrollstyrelsen med biträde av särskilda kontrolltjänstemän. Den sålunda ifrågasatta beskattningen beräknades tillföra statsverket en inkomst av något mer än 4 miljoner kronor årligen.

Över förslaget hava efter remiss yttranden avgivits av kommerskollegium och kontrollstyrelsen, vilka avstyrkt förslaget. Kontrollstyrelsen har därvid anført bland annat, att pappersaccisen i det inbördes förhållandet mellan skilda periodiska skrifter komme att drabba dessa med påfallande ojämnhet. På grund därav kunde enligt styrelsens mening vägande principiella invändningar resas mot att aulita den av riksdagen ifrågasatta formen för en beskattning av tidningar och tidskrifter. Att utfinna någon anordning av en dylik pappers-

Utskottet.

accis, som ur skattesynpunkt vore lämpligare än det i promemorian återgivna förslaget, ansåge styrelsen knappast möjligt. Papperet kunde nämligen överhuvud taget icke anses utgöra det för alla fall likvärdiga underlaget för en omsättningsbeskattning å periodiska skrifter. Därest statsmakterna skulle anse, att en beskattning av periodiska skrifter trots de invändningar, som kunde resas mot densamma, likväl borde komma till stånd, vore kontrollstyrelsen av den mening, att den närmast till hands liggande utvägen för dess genomförande vore uttagande hos respektive tidningsföretag av en skatt å försäljningsvärdet av de levererade tidningarna och tidskrifterna.

Det sålunda utarbetade förslaget angående accis å tidnings- och tidskriftspapper har icke framlagts för riksdagen. I proposition nr 355 till innevarande års riksdag angående grunderna för uttagande av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1942 m. m. har emellertid chefen för finansdepartementet berört jämväl det nu förevarande spörsmålet. Departementschefen har därvid anfört, att ett skatteförslag som under senare tid varit föremål för ett visst allmänt intresse, nämligen skatt å tidskrifter, ansåge departementschefen förenat med sådana tekniska svårigheter, att det — i synnerhet med tanke på den relativt obetydliga inkomst den nya skatten skulle skänka — åtminstone för närvarande icke borde genomföras.

Vid sitt ställningstagande till de i ifrågavarande motioner framlagda förslagen har utskottet i likhet med första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag funnit tillräckliga skäl icke föreligga för den medgivna skattefriheten för tidskrifter. En skatt å tidskrifter torde visserligen icke komma att inbringa några mera betydande intäkter. Då emellertid böcker äro underkastade allmän omsättningsskatt, torde starka skäl få anses tala för att jämväl tidskrifter böra vara underkastade beskattning i en eller annan form. Särskilt gäller detta sådana tidskrifter, som äro avsedda för förströelseläsning. Den av Kungl. Maj:t på hemställan av riksdagen verkställda utredningen synes utvisa, att en beskattning genom pappersaccis av det slag som vid utredningen ifrågasatts möter stora tekniska svårigheter. Uppenbart torde även vara, att vilken beskattningsform som än ifrågakomme beträffande allenast tidskrifter betydande svårigheter skola visa sig vara för handen vid densammans genomförande. Därest, på sätt i motionerna föreslagits, från beskattningen skulle undantagas vissa slag av tidskrifter, komma dessa svårigheter att ytterligare ökas. Skulle däremot beskattningen omfatta såväl tidningar som tidskrifter, bleve de tekniska svårigheterna mindre. Utan att taga närmare ståndpunkt till den föreliggande frågan förutsätter utskottet, att förevarande spörsmål — såsom jämväl synes framgå av departementschefens ovan nämnda uttalande — fortfarande kommer att av Kungl. Maj:t ägnas uppmärksamhet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I: 70 av herr Björck m. fl. och II: 145 av herr Svensson i Ljungskile m. fl., angående skatt å vissa slag av veckotidningar, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att motionen II: 68 av herr Wiberg m. fl., angående beskattning av vissa tidskrifter, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 juni 1942.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärq, Elon Andersson, Wahlmark, friherre Lagerfelt, Sjödahl, Ekman**, *Frans Ericson, Aronsson* och *Sandström*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hammarlund, Olsson* i Gävle, *Falk, Lundell, Kilbom**, *Karlsson* i Grängesberg, *Olofsson* i Höganäs, *Henriksson* och *Svensson* i Ljungskile.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar *Lundell* och *Henriksson*, vilka anför:

»En beskattning på förevarande område torde böra drabba samtliga inom riket tryckta tidningar och tidskrifter utan åtskillnad, eftersom de samtliga blivit undantagna från omsättningsskatt. Det torde icke heller vara möjligt att åstadkomma en uppdelning och en hållbar gränsdragning mellan tidskrifter med förströelseläsning och andra tidningar och tidskrifter på sätt motionärerna tänkt sig. Man har också anledning erinra om att utländska tidningar och tidskrifter samtliga äro belagda med omsättningsskatt, samt att detta även gäller för böcker, vare sig de äro tryckta i Sverige eller utlandet, och oberoende av arten av deras innehåll.

Det enklaste sättet för beskattningens ordnande vore säkerligen, såsom kontrollstyrelsen framhållit, ett uttagande hos respektive tidningsföretag av en skatt å försäljningsvärdet av de levererade tidningarna och tidskrifterna. Härvid linge givetvis uppgivna försäljningsvärden genom ett taxeringsförfarande provas för åstadkommande av likformighet och rättvisa vid beskattningen.

En beskattning, som sålunda utginge från bruttoförsäljningsvärdena på samtliga inom riket tryckta tidningar och tidskrifter och beräknades efter 5 procent liksom omsättningsskatten, skulle lämna en betydande avkastning åt statskassan.

Beträffande denna beskattning må slutligen ännu en gång erinras om i förevarande betänkande återgivna uttalande av första särskilda utskottet i dess utlåtande nr 10 vid 1940 års urtima riksdag att utskottet förutsätter 'att

för tidningarnas och tidskrifternas vidkommande i stället för omsättnings-
skatten genomföres en beskattning av motsvarande storleksordning men i en
för detta område mera lämpad form'. Det är tydligt att detta av riksdagen
godkända uttalande ej återtagits, därför att den först ifrågasatta vägen för
beskattningens ordnande visat sig mindre framkomlig.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om
utredning och framläggande av förslag om en skatt på inom
riket tryckta tidningar och tidskrifter med en höjd ungefärligen
motsvarande omsättningsskattens.»

2) av herr *Lövgren*.
